

**Journal of National Studies on
Librarianship and Information
Organization
(NASTINFO)**

Report

**Learning from the past to Inspire, Include and Sustain:
Reporting from IFLA 2021**

P. Salehi¹

¹: Author and Researcher of Oral History, Master degree of Persian Literature, Tehran, Iran,
peymane.slh@gmail.com

Abstract

In January 2020 IFLA Library History Interest Group called on IFLA website for papers to review oral history of library and information science projects at a session entitled "Librarians: Learning from the past to Inspire, Include and Sustain". That year IFLA congress was canceled due to the Covid-19 epidemic. Upon the decision of the Secretary General and the President of IFLA 2021 congress was held virtually due to the spread of this global epidemic with the valuable support of the National Committee of Ireland who provided a platform for presentations. At the session, four speakers from Ireland, Iran, USA and Croatia introduced projects of oral history in their countries. At the session four oral history projects of the National Archives and Library of Iran (NLAI), including LIS education in Iran, history of the Children's Book Council of Iran, history of the Iranian Library and Information Science Association (ILISA), and contributions of pioneer Iranian professional librarians in developing modern librarianship in Iran were reported.

Keywords: Library and Information Science, Oral History, IFLA 2021, National Archives and Library of Iran, Librarians

---

Follow this and additional works at: [http://nastinfo.nlai.ir/](http://nastinfo.nlai.ir)

This work is licensed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License:
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

Recommended Citation

Salehi, Peymane. (2021). Learning from the past to Inspire, Include and Sustain: Reporting from IFLA 2021 .
Journal of National Studies on Librarianship and Information Organization (NASTINFO), 32 (3): 146-154
[10.30484/NASTINFO.2021.2711](https://doi.org/10.30484/NASTINFO.2021.2711)

This Report is brought to you for free and open access by Journal of National Studies on Librarianship and
Information Organization (NASTINFO).

Received:09, Apr. 2021; accepted:06, May. 2021

آموختن از گذشته برای الهام بخشی، دربرگیرندگی، و تداوم:

گزارش شرکت در کنگره ایفلا ۲۰۲۱

پیمانہ صالحی^۱

^۱ نویسنده و پژوهشگر تاریخ شفاهی، کارشناس ارشد زبان و ادبیات فارسی، تهران، ایران، peymaneslh@gmail.com

چکیده

به مناسبت برگزاری هشتادوشمین کنگره سالانه ایفلا، گروه علاقه‌مندان به تاریخ کتابخانه‌ها در این نهاد در ژانویه ۲۰۲۰ فراخوان ارسال چکیده مقالات برای بررسی طرح‌های تاریخ شفاهی کتابداری و اطلاع‌رسانی را در نشستی با عنوان آموختن از گذشته برای الهام بخشی، دربرگیرندگی، و تداوم بر روی وبگاه ایفلا منتشر کرد. نگارنده به مناسبت تجربه اجرای طرح‌های تاریخ شفاهی کتابداری و اطلاع‌رسانی در سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران چکیده مقاله‌ای را با عنوان «روایت‌ها از روزن گفت‌وگو» برای دبیر گروه ارسال کرد. این چکیده پذیرفته شد. اما کنگره به سبب همه‌گیری کووید-۱۹ در سال ۲۰۲۰ برگزار نشد. سپس به تصمیم دبیرکل و رئیس ایفلا قرار شد کنگره به صورت حضوری در سال ۲۰۲۱ در روتردام هلند برگزار شود. اما به سبب ادامه همه‌گیری آن نیز به صورت مجازی برگزار شد. کمیته ملی ایفلا در ایرلند پشتیبانی تحسین برانگیزی برای ارائه سخنرانی‌ها تدارک دید. در این نشست چهار سخنران از ایرلند، ایران، ایالات متحده آمریکا و کرواسی ابتکارهای خود را برای ثبت و ضبط تاریخ شفاهی کتابداری و اطلاع‌رسانی در کشورشان ارائه دادند. در این نشست نماینده ایران طرح‌های چهارگانه تاریخ شفاهی سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران را بیان کرد. این چهار طرح عبارت بودند از تاریخ شفاهی آموزش کتابداری و اطلاع‌رسانی در ایران، تاریخ شفاهی شورای کتاب کودک، تاریخ شفاهی انجمن‌های کتابداری ایران، و خدمات کتابداران پیشکسوت در گسترش و شکوفایی کتابداری نوین در ایران.

کلیدواژه‌ها: تاریخ شفاهی، انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران، ایفلا ۲۰۲۱، کتابداری، ایران، سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران

استناد به این گزارش:

صالحی، پیمانہ (۱۴۰۰). آموختن از گذشته برای الهام بخشی، دربرگیرندگی، و تداوم: گزارش شرکت در کنگره ایفلا ۲۰۲۱. فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات، ۳۲ (۳): ۱۵۴-۱۴۶

[10.30484/NASTINFO.2021.2711](#)

دریافت: ۱۴۰۰/۰۶/۲۰؛ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۸/۱۵

روایت یک تجربه

برای شرکت در نشست با عنوان «کتابداران: آموختن از گذشته، الهام، ارتباط، امکان و مشارکت»^{۱۰} را منتشر کرد. این گروه در صدد بود تا با برگزاری نشست ذکر شده، طرح‌های تاریخ شفاهی کتابداران را در سراسر جهان، در هشتادوششمین کنگره جهانی ایفلا در شهر دوبلین^{۱۱}، پایتخت ایرلند منعکس کند. من یک هفته پیش از انتشار فراخوان در وبگاه ایفلا ۲۰۲۰^{۱۲}، از طریق همکار دانشورم، خانم پریسا پاسیار از موضوع نشست مطلع شدم و به دلیل اینکه حدود سه دهه تجربه در پژوهش‌های تاریخ شفاهی داشتم، علاقه‌مند بودم تاریخ شفاهی کتابداری و اطلاع‌رسانی (علم اطلاعات و دانش‌شناسی) را در این کنگره معرفی کنم. بنابراین با همراهی خانم پاسیار و سخاوت کتابدارانه ایشان، حرکت در مسیری را آغاز کردم که برایم تازگی داشت.

زمانی که دسته‌بندی اطلاعات و نگارش چکیده را شروع کردم، به سال‌های نخست انجام مصاحبه‌های تاریخ شفاهی در دهه ۷۰ سفر کردم و خاطرات آن سال‌ها برایم مرور شد. اجرای فرایند تاریخ شفاهی و مستندسازی تجربه‌های بزرگان در رشته‌های مختلف، مشکلات خاصی دارد که انگیزه درونی و تلاش مستمر لازمه به انجام رساندن آن است و به قول معروف، کار دل است. تولد تاریخ شفاهی در ایران به بعد از پیروزی انقلاب اسلامی بازمی‌گردد و بی‌تردید افرادی که در آغازین سال‌های رشد آن، پای در راه پژوهش تاریخ شفاهی گذاشتند، با مسائل متعددی دست به‌گریبان بودند.

من در تمام سال‌هایی که خاطرات معماران کتابداری نوین را ثبت و ضبط می‌کردم، هیچ‌گاه تصور نمی‌کردم که ایفلا نشستی را برای بررسی تاریخ شفاهی کتابداران در کشورهای مختلف

اندیشه ایجاد سازمانی بین‌المللی در عرصه کتابداری به سال ۱۹۲۶ برمی‌گردد، طرح اولیه در همایش سالگرد انجمن کتابداران آمریکا^۱ در آتلانتا^۲ و فیلادلفیا^۳ مطرح شد. همچنین در آن سال، گابریل هنری^۴ در همایشی در پراگ^۵ پیشنهاد ایجاد کمیته بین‌المللی کتابداری را مطرح کرد تا بیانگر فعالیت‌های انجمن‌های ملی کتابداری باشد. سی‌ام سپتامبر ۱۹۲۷، در جشن پنجاهمین سالگرد انجمن کتابداران انگلستان^۶ در شهر ادینبورگ^۷ اسکاتلند، این پیشنهاد جامه عمل پوشید. در این جشن، نمایندگان انجمن‌های کتابداران پانزده کشور شرکت داشتند که ایفلا^۸ به همت آنان پدید آمد و اسحاق کالین^۹، کتابدار کتابخانه ملی سوئد به‌عنوان نخستین رئیس ایفلا برگزیده شد (نشاط، ۱۳۸۱، ص ۴۲۴).

ایفلا ارگانی مستقل، بین‌المللی، غیردولتی و غیرانتفاعی است که اهداف آن ارتقای تفاهم بین‌المللی، همکاری، گفت‌و شنود، پژوهش و توسعه در همه زمینه‌های کتابداری است. در عنوان ایفلا علاوه بر واژه انجمن‌ها، واژه مؤسسات نیز حضور دارد که شامل کتابخانه‌ها، مدارس کتابداری و مؤسسات کتابشناختی است. ایفلا دارای شش برنامه اصلی شامل: کنترل کتابشناختی جهانی^{۱۰}، دسترسی جهانی به انتشارات^{۱۱}، برنامه بین‌المللی مارک^{۱۲} و جریان جهانی ارتباطات^{۱۳} است. همچنین دارای ۳۲ بخش و چندین میزگرد و کارگروه است که هریک برنامه‌های خاص خود را دارند (About IFLA)

گروه علاقه‌مندی تاریخ کتابخانه‌ها^{۱۴} در ایفلا، دوم ژانویه ۲۰۲۰/ دوازدهم دی ۱۳۹۸، فراخوان ارسال چکیده مقالات

¹⁰ Universal Bibliographic Control (UBC)

¹¹ Universal Availability of Publication (UAP)

¹² International Marc Program (IMP)

¹³ Universal Dataflow Telecommunications (UDT)

¹⁴ Library History SIG

¹⁵ Librarians: Learning from the past to Inspire, Include and Sustain

¹⁶ Dublin

¹⁷ IFLA | WLIC 2020 — IFLA WLIC 2020

¹ American Library Association

² Atlanta

³ Philadelphia

⁴ Gabriel Henry

⁵ Prague

⁶ British Library Association (LA)

⁷ Edinburgh

⁸ International Federation of Library Association and Institutions (IFLA)

⁹ Isaac Colin

یا تاریخ شفاهی کتابداران و اطلاع‌رسانان پرداخته‌اند. نگارش این مقاله انگیزه‌ای ایجاد کرد تا به پژوهش در این موضوع علاقه‌مند شوم. به امید آنکه بتوانم آن را در قالب طرح پژوهشی یا مقاله به سرانجام برسانم.

اواخر مارس ۲۰۲۰/ فروردین ۱۳۹۹ دکتر اسمیت اطلاع دادند که از میان چکیده‌های ارسالی به ایفلا، شش چکیده پذیرفته شده است که خوشبختانه چکیده ارسالی من نیز جزء این شش مورد بود. از اینکه می‌توانستم پس از گذشت سال‌ها از آغاز گردآوری اطلاعات با بهره‌مندی از این ابزار پژوهشی، تاریخ شفاهی کتابداری و اطلاع‌رسانی را در بزرگ‌ترین گردهمایی کتابداران در جهان معرفی کنم، بی‌نهایت خوشحال شدم. باور دارم اگر به کاری که انجام می‌دهیم، اعتقاد قلبی داشته باشیم و آن را به نحو احسن پیش ببریم، حتماً در جایی دیده خواهد شد و هیچ انرژی مثبتی در دنیا از بین نخواهد رفت. بنابراین لازم بود مقاله‌ام را تکمیل و ارسال کنم و مشتاقانه این کار را انجام دادم.

دهم آوریل ۲۰۲۰/ بیست‌ودوم فروردین ۱۳۹۹ جerald لایتنر^۳، دبیرکل ایفلا و کریستین مک‌نزی^۴ رئیس ایفلا، با توافق کمیته ملی ایرلند اعلام کردند که برگزاری ایفلا ۲۰۲۰، به دلیل همه‌گیری کووید-۱۹^۵ لغو می‌شود و دوبلین میزبان کنگره در سال ۲۰۲۲ خواهد بود. همچنین اعلام شد که اجلاس ۲۰۲۱ طبق برنامه پیشین، از ۱۹ تا ۲۶ اوت ۲۰۲۱/ ۲۸ مرداد تا ۴ شهریور ۱۴۰۰، در شهر روتردام^۶ هلند برگزار خواهد شد. پس‌از آن دکتر اسمیت خبر لغو کنگره را به من اطلاع دادند و گفتند که اگر موضوع نشست علاقه‌مندی تاریخ کتابخانه‌ها در ایفلا ۲۰۲۱ همان تاریخ شفاهی کتابداران بود، به من اطلاع خواهند داد. خبر لغو کنگره برای من که با شور و شوق مطالبم را آماده کرده بودم، ناراحت‌کننده بود اما مطمئن بودم چه موضوع نشست بعدی، تاریخ شفاهی کتابداران باشد و من

اختصاص دهد و تجربه من که تنها بخش کوچکی از تلاش گروه تاریخ شفاهی سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران در سه دهه گفت‌وگو با شخصیت‌های منشأ اثر در دوران معاصر است، فرصت ارائه پیدا کند. گمان نمی‌کردم مطالبی که استاد پوری سلطانی در بخشی از مصاحبه تاریخ شفاهی در مورد سیر تاریخی شکل‌گیری کتابداری نوین در ایران و تأثیر نشست‌های ایفلا بر پیشرفت آن بیان کرده است، به گوش جهانیان برسد. آن زمان احساس کردم شاید بیان تجربه‌هایم در مصاحبه با کتابداران، در بیان نقش ویژگی‌های شخصیتی آنان در شکوفایی این رشته و روحیه مشارکت مثال‌زدنی این استادان، برای پژوهشگران تاریخ کتابداری راهگشا باشد. اینکه احتمالاً ارائه‌ام به دلیل جذابیت‌های تاریخ شفاهی مخاطبان بسیاری خواهد داشت، به من شوقی مضاعف داد تا آن را مکتوب کنم و ادای دینی باشد به استادانی که از محضرشان آموختم. هرچند مرتب به این موضوع فکر می‌کردم که اگر چکیده‌ام پذیرفته شود، باز هم این احتمال وجود دارد که نتوانم در ایفلا حضور پیدا کنم ولی با انگیزه، نوشتن آن را شروع کردم، به این امید که به قول عطار نیشابوری:

تو پای به راه بنه و هیچ خود راه بگویدت که چون
مپرس باید رفت

بنابراین در مهلت مقرر (۲۴ فوریه ۲۰۲۰/ ۵ اسفند ۱۳۹۸) چکیده مقاله‌ام را با عنوان «روایت‌ها از روزن گفت‌وگو: گزارشی از اجرای طرح‌های تاریخ شفاهی کتابداری و اطلاع‌رسانی در ایران»^۱ برای خانم دکتر کری اسمیت^۲ از استرالیا، مسئول گروه علاقه‌مندی تاریخ کتابخانه‌ها و دبیر نشست ذکرشده ارسال کردم. در ضمن آن زمان در مورد اجرای طرح‌های تاریخ شفاهی در کشورهای مختلف تحقیقاتی داشتم، اما به‌طور دقیق نمی‌دانستم کدام کشورها به‌صورت بلندمدت به تاریخ شفاهی کتابداری و اطلاع‌رسانی

³ Gerald Leitner

⁴ Christine Mackenzie

⁵ COVID-19

⁶ Rotterdam

¹ Narratives through dialogue: A report based on Iran's LIS Oral History Projects

² Dr. Kerry Smith

- بر قطع اسلایدها، سایز کلمات، نحوه جانمایی مطالب در هر اسلاید، گویا و واضح بودن و استفاده از رنگ‌های متضاد تأکید شده بود؛
- نحوه نصب نرم‌افزار زوم^۱، شرکت در جلسات و راهکار به اشتراک‌گذاری فایل‌ها بیان شده بود؛
- درباره اطمینان از بسته‌بودن سایر برنامه‌ها در رایانه در هنگام ارائه، تأکید شده بود؛
- انتخاب نوع ارائه متناسب بود با اینکه چند درصد از صفحه را اسلایدها و چند درصد آن را، تصویر ارائه‌کننده (۲۰/۸۰ یا ۵۰/۵۰ یا ۷۰/۳۰) دربرگیرد؛
- به بیان مطالب به صورت شفاف و واضح برای سهولت در تهیه زیرنویس به زبان‌های مختلف از سوی تیم پشتیبانی ایفلا، تأکید شده بود؛
- ابتدا و انتهای سخنرانی‌های بیش از ده دقیقه، حذف می‌شد؛
- فایل‌های نهایی ارائه مقالات به مدت یک سال در وبگاه ایفلا^۲ در دسترس علاقه‌مندان قرار می‌گرفت.

اولین موضوعی که جلب توجه می‌کرد، موضوع ثبت نام در کنگره بود. هزینه ثبت نام متناسب با اینکه فرد متقاضی عضو ایفلا بود یا به صورت آزاد شرکت می‌کرد و اینکه دانشجوی یا فارغ‌التحصیل بود، متغیر بود. این مبلغ برای من که عضو ایفلا و دانشجو نبودم، تا یک ماه پیش از کنگره، ۱۳۰ یورو و در روزهای نزدیک به آن، ۱۶۰ یورو بود. جدا از مبلغ ثبت نام که البته کم هم نبود، متقاضیان در ایران به دلیل تحریم، برای پرداخت‌های بین‌المللی با مشکل مواجه بودند.

بنابراین در ابتدا درخواستم را برای دریافت کمک‌هزینه^۳ شرکت در کنگره، برای بخش ثبت نام ارسال کردم و مدتی پس از آن موضوع را به اطلاع دکتر اسمیت رساندم. خوشبختانه ایشان به سرعت با مسئول ثبت نام مکاتبه کردند و بدین ترتیب

فرصت ارائه تجربیاتم را پیدا کنم و چه این اتفاق نیفتد، در مسیر تألیف این مقاله، نکات بسیاری می‌آموزم.

در ماه‌های بعد همچنان تألیف مقاله ذهن مرا به خود معطوف داشته بود، تا اینکه سپتامبر ۲۰۲۰ / مهر ۱۳۹۹ مطلع شدم که قرار است ایفلا ۲۰۲۱ برای نخستین بار به صورت آنلاین برگزار شود و کمیته ملی ایرلند، پشتیبانی ویژه‌ای برای آن در نظر گرفته است. زمستان ۱۳۹۹ دکتر اسمیت اطلاع دادند که موضوع نشست مرتبط با گروه علاقه‌مندی تاریخ کتابخانه‌ها، همان تاریخ شفاهی کتابداران است. بنابراین از شش نفری که مقالاتشان برای ارائه در ایفلا ۲۰۲۰ پذیرفته شده بود، خواسته بودند که در صورت تمایل برای ارائه مقاله به صورت آنلاین، اطلاع دهند. من و سه نفر از آن جمع، برای ارائه آنلاین اعلام آمادگی کردیم. در مکاتبات بعدی، زمان دقیق برگزاری کنگره، ۱۷ تا ۱۹ آگوست ۲۰۲۱ / ۲۶ تا ۲۸ مرداد ۱۴۰۰ اعلام شد.

مدتی بعد یک بسته آموزشی از سوی تیم پشتیبانی ایفلا ۲۰۲۱، برای سخنرانان ارسال شد تا با نحوه ارائه آنلاین مقالات آشنا شوند. این محتوای آموزشی شامل یک فایل راهنما برای تهیه اسلایدهای ارائه مقالات، یک ویدئوی آموزشی و نمونه‌ای از فایل پاورپوینت برای چیدمان اسلایدها بود. در این فایل‌ها بر نکات زیر تأکید شده بود:

- همه شرکت‌کنندگان شامل سخنرانان، اعضای نشست‌ها و ... بایستی در کنگره ثبت نام می‌کردند؛
- لازم بود شرح مختصری از فعالیت‌های حرفه‌ای افراد در پروفایل آن‌ها گنجانده می‌شد؛
- جلسات سخنرانی همراه با پرسش و پاسخ یا بدون آن برگزار می‌شد؛

³ Scholarship

¹ Zoom

² IFLA WLIC 2021 (ifla-wlic2021.com)

برنامه (شکل ۱)، پس از درج زیرنویس توسط تیم پشتیبانی ایفلا، در روز سوم برگزاری کنگره، در وبگاه ایفلا ۲۰۲۱ منتشر شد. ناگفته نماند در جلسه پیش‌ضبط، به دلیل قطع مکرر برق و پایین بودن سرعت اینترنت، با دشواری‌هایی مواجه شدم، ولی در نهایت ضبط جلسه با موفقیت انجام شد.

کد اختصاصی سخنرانان برایم ارسال شد و از طریق آن ثبت نام کردم. سپس بر روی تهیه اسلایدها و ارائه مقاله متمرکز شدم و سعی کردم مطالب را به ترتیب اولییتی که در مقاله نوشته بودم، به شکلی چشم‌نواز و مطابق با دستورالعمل ایفلا، در اسلایدها بگنجانم. در ضمن باید به جانمایی مطلب در ده دقیقه توجه می‌کردم تا تمام موارد مهم را دربرمی‌گرفت.

کنگره جهانی ایفلا ۲۰۲۱ با شعار «بیایید با هم برای آینده کار کنیم»^۱، ۱۷ آگوست ۲۰۲۱/۲۶ مرداد ۱۴۰۰ آغاز شد و تا دو روز بعد ادامه یافت. سخنرانان در این کنگره تجربه‌محور که در چهار قاره به صورت هم‌زمان برگزار می‌شد، با موضوعات تخصصی تجربیاتشان را ارائه کردند. نشست «کتابداران: آموختن از گذشته، الهام، ارتباط، امکان و مشارکت» به عنوان یکی از نشست‌های اصلی ایفلا، به صورت پیش‌ضبط^۲ در فضای زوم برگزار شد. فایل‌های نهایی این نشست، مطابق

The screenshot displays the 'Session Programme' for the IFLA World Library and Information Congress 2021. The page is organized into a grid with session details and user interaction options.

Time	Title	Speaker	Notes	Favourite
8:30 am	Decades of change: Remembering the library at Trinity College Dublin 1950 - 2000	Mary Muldowney	[Icon]	[Icon]
8:40 am	Narratives through dialogue: A report based on Iran's LIS Oral History Projects	Peymaneh Salehi	[Icon]	[Icon]
8:50 am	Preserving the Voices of Librarians at the American Library Association Archives	Cara Bertram	[Icon]	[Icon]
9:00 am	Life of libraries under siege in the war: an oral history research	Marica Šapro-Ficović	[Icon]	[Icon]

Additional features on the page include a 'Rating' section with five stars, a 'Favourite' button, a clock icon for '8:30 am', a calendar icon for '19 August 2021', and a 'Stream 2' option. A 'Themes' section highlights 'Libraries Inspire'.

شکل ۱- برنامه نشست «کتابداران: آموختن از گذشته، الهام، ارتباط، امکان و مشارکت: ایفلا ۲۰۲۱»

² Pre- Record

¹ Let's work together for the future

در آرشیو انجمن کتابداران آمریکا^۹ بود. خانم برترام از سال ۲۰۱۳ مدیریت این آرشیو را در دانشگاه ایلینوی^{۱۰} بر عهده دارد. در این آرشیو مصاحبه با اعضای انجمن کتابداران آمریکا در دهه‌های مختلف حفظ و نگهداری می‌شود و قرار است برای اطلاع‌رسانی و انتشار مصاحبه‌ها نیز تمهیداتی اندیشیده شود. سخنران چهارم، دکتر ماریکا ساپرو- فیکوویک^{۱۱} از شهر تاریخی دوبروونیک^{۱۲} در کرواسی، با مقاله «زندگی کتابخانه‌های تحت محاصره در جنگ: پژوهش تاریخ شفاهی»^{۱۳} بود. خانم ساپرو- فیکوویک کتابدار ارشد کتابخانه عمومی دوبروونیک است و مقاله‌اش برگرفته از پایان‌نامه دکترای او در رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی بود. وی با تجزیه و تحلیل مصاحبه‌های انجام‌شده با کتابداران در دوران جنگ، فعالیت کتابخانه‌ها را از جنبه‌های مختلف بررسی کرده بود.

من ارائه‌ام را با ذکر این نکته آغاز کردم که از به اشتراک‌گذاری تجربه‌هایم در زمینه طرح‌های تاریخ شفاهی بسیار خوشحالم. پس از آن به پیشینه اجرای این روش پژوهشی در سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران پرداختم و توضیح دادم که این سازمان انجام مصاحبه‌های تاریخ شفاهی را از سال ۱۹۹۲/۱۳۷۱ با هدف گردآوری اسناد شفاهی، از طریق مصاحبه با شخصیت‌های منشاء اثر در دوران معاصر در رشته‌های مختلف، به منظور تکمیل اسناد مکتوب، به صورت شخص محور^{۱۴} و موضوع محور^{۱۵} آغاز کرد.

از جمله نشست‌هایی که پیش از نشست (۱۹ آگوست) برگزار شد، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: قدرت شبکه‌سازی، بحث آسیا- اقیانوسیه^۱؛ ایجاد راه‌حل برای چالش‌های استفاده، استفاده مجدد و به اشتراک‌گذاری داده‌ها^۲؛ کتابخانه‌های آسیا- اقیانوسیه از اهداف توسعه پایدار حمایت می‌کنند^۳ و حفظ هویت و میراث ما از طریق مجموعه‌ها^۴.

نشست تاریخ شفاهی کتابداران با ارائه توضیحاتی از سوی خانم استفانی لوئیز^۵، از اعضای تیم پشتیبانی ایفلا آغاز شد. او در صحبت‌هایش به نکات ارسال‌شده برای سخنرانان از طریق فایل‌های راهنما تأکید داشت.

دکتر اسمیت پیش از سخنرانی هر یک از اشخاص، به طور مختصر وی را معرفی و در انتهای ارائه نیز به نکته کوتاهی در باب مقاله اشاره می‌کرد. اولین سخنران، دکتر مری مالدونی^۶ از ایرلند، با مقاله «دهه‌های تغییر: به یاد کالج ترینیتی دوبلین»^۷ بود. او تاریخ‌نگاری است که از مصاحبه‌های تاریخ شفاهی در پژوهش‌های خود بهره می‌جوید. مقاله خانم مالدونی در مورد تجربه‌های مصاحبه با کارکنان این کالج و اعضای خانواده آنان بود. مطالبی که از روایت‌های مصاحبه‌شوندگان استخراج شده بود، نشان‌دهنده تغییرات این کالج در فواصل سال‌های ۱۹۵۰ تا ۲۰۰۰ بود.

من، دومین سخنران (شرح آن در ادامه می‌آید) بودم و سومین سخنران، کارا برترام^۸ از آمریکا با مقاله «حفظ صدای کتابداران

⁸ Cara Bertram

⁹ Preserving the Voices of Librarians at the American Library Association Archives

¹⁰ University of Illinois

¹¹ Dr. Marica Sapro- Ficovic

¹² Dubrovnik

¹³ Life of libraries under siege in the war: an oral history research

^{۱۴} انجام مصاحبه پیرامون زندگی و فعالیت‌های یک شخص.

^{۱۵} انجام مصاحبه پیرامون یک موضوع همانند تاریخ شفاهی نمایش در

ایران یا ملی شدن صنعت نفت.

¹ The power of Networking – Asia Oceania Discussion

² Creating Solutions to the challenges of data use, reuse and sharing

³ Libraries in Asia- Oceania Supporting the Sustainable Development Goals

⁴ Sustaining our identity and heritage through collections

⁵ Stephanie Lewis

⁶ Dr. Mary Muldowney

⁷ Decades of change: Remembering the library at Trinity College Dublin 1950- 2000

پیش از مصاحبه، در جریان مصاحبه و پس از مصاحبه ارائه شد.

در اسلایدهای بعدی داده‌های به دست آمده از طرح‌ها را به تفکیک برشمردم. به دلیل اینکه این اطلاعات از زبان پیشگامان کتابداری نوین در ایران بیان شده است، به عنوان روایت‌هایی دست اول، نه تنها مکمل اسناد مکتوب بلکه اسنادی منحصربه‌فردی قلمداد می‌شوند که در تاریخ ایران زمین ماندگارند. در فراز بعدی، به نحوه دسترسی و روش‌های انتشار مصاحبه‌ها اشاره کردم و انتشار اطلاعات کتابشناسی مصاحبه‌ها از طریق وبگاه سازمان^۶، نشر دو فصلنامه پژوهش‌های تاریخ شفاهی^۷، انتشار مصاحبه‌ها به صورت کتاب (مطابق شکل ۲) یا مقاله و تهیه پادکست‌های صدای کتابدار^۸ را بررسی کردم.

در زمینه طرح‌های تاریخ شفاهی کتابداری و اطلاع‌رسانی این طور بیان کردم که در ابتدا پژوهش در قلمرو تاریخ شفاهی سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران^۱ را آغاز کردیم و سپس تاریخ شفاهی انجمن‌های کتابداران ایران^۲، آموزش کتابداری و اطلاع‌رسانی در ایران^۳ و شورای کتاب کودک^۴ مورد توجه واقع شد. در این میان، بیشترین جلسات مصاحبه از مجموع ۱۴۰ جلسه مصاحبه در طرح‌های چهارگانه، به همان طرح آغازین اختصاص داشت. سپس به تعداد شخصیت‌ها و مدت مصاحبه‌ها اشاره کردم و اینکه با تعدادی از شخصیت‌ها در بیش از یک طرح، مصاحبه انجام شد. از جمله راویان به پوری سلطانی، عباس حرّی، ثریا قزل‌ایاغ، نوش‌آفرین انصاری، منصوره راعی و کامران فانی اشاره کردم^۵. همچنین توضیح دادم که مراحل خاصی در اجرای فرایند تاریخ شفاهی در سازمان رعایت شده است و این نکات عملی در سه مرحله

متن کامل مصاحبه‌های تاریخ شفاهی کتابداری و اطلاع‌رسانی، بر اساس فرم‌های بهره‌برداری از مصاحبه‌ها که به تایید راویان رسیده است، به پژوهشکده اسناد سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران، واقع در ساختمان آرشیو ملی مراجعه کنید.

^۶ <http://opac.nlai.ir/>

^۷ <http://jorah.nlai.ir>

^۸ <https://www.nlai.ir/podcasts>

^۱ National Library and Archives of Iran (NLAI)

^۲ Iranian Library and Information Science Association (ILISA)

^۳ LIS Education Iran

^۴ Children's Book Council (CBC)

^۵ به دلیل رعایت الزامات حقوقی و اخلاقی در تاریخ شفاهی، تنها اسامی مصاحبه‌شوندگانی که مصاحبه با آنان پس از کسب اجازه از خودشان یا پس از فوت، با رضایت خانواده‌هایشان، به صورت کتاب چاپ و منتشر شده است، ذکر شد. برای اطلاع از اسامی سایر مصاحبه‌شوندگان و مطالعه

Published Books on the LIS Oral History Interviews

- Poori Soltani
- Kamran Fani
- Noosh Afarin Ansari
- Abbas Horri
- Soraya Ghezelayagh
- Mansoureh Raei

شکل ۲: کتاب‌های منتشرشده بر اساس طرح‌های تاریخ شفاهی کتابداری و اطلاع‌رسانی در سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران

توجه می‌شود، اظهار خرسندی کردند. همچنین آقای پیتز ژان لور^۱، دبیرکل اسبق ایفلا، در پیامی در صفحه گفت‌وگوی ایفلا که در پخش زنده نشست در دسترس بود، نوشتند: «من به یاد دارم که پوری سلطانی در ایفلا بسیار فعال بود». با این پیام به‌عنوان یک ایرانی احساس غرور کردم که با گذشت سال‌ها، همچنان نام بزرگانی نظیر خانم سلطانی زنده و جاوید است و از آنان یاد می‌شود. سایر علاقه‌مندان نیز که از کشورهای مختلف در زمان پخش زنده برنامه حضور داشتند، پیام‌های تشویق‌آمیزی در مورد ارائه‌ام نوشتند.

به‌هر حال من هیچ‌گاه تصور نمی‌کردم تاریخ شفاهی کتابداری و اطلاع‌رسانی در ایران یا تاریخ شفاهی کتابداران ایرانی، که بخش زیادی از دوران فعالیت حرفه‌ای مرا به خود معطوف کرده بود، در جهان کتابداری معرفی شود. سه دهه تلاش و صبوری لازم بود تا بالاخره این مهم به سرانجام رسید و همگان از آن مطلع شدند. بی‌تردید این امر میسر نمی‌شد، مگر با انرژی مثبتی که در طول این سال‌ها از مصاحبه‌شوندگان

بخش تحلیلی ارائه، «درس‌هایی از کتابداران» نام داشت. در این قسمت محتوای روایت‌ها (بر اساس متن ۱۴۰ جلسه مصاحبه) را تجزیه و تحلیل کردم و عوامل مؤثر در پیشبرد کتابداری نوین را با ذکر مصادیق آن برشمردم. درس‌هایی را که از استادان پیشگام آموختم و برای همه کتابداران راهگشا خواهد بود، در دو بخش ویژگی‌های شخصیتی و مشارکت در کار بررسی کردم. از جمله خصوصیات فردی پیشکسوتان می‌توان به علاقه به کتاب و کتابخوانی، روحیه کار داوطلبانه، خلاقیت، نوآوری، فروتنی و سخاوت کتابدارانه اشاره کرد. از میان فعالیت‌های حرفه‌ای هم نظم و برنامه‌ریزی، روحیه مشارکت و کار گروهی، توجه به کتابداری اجتماعی و الهام‌گرفتن از کنفرانس‌های ایفلا قابل توجه است. در انتها، سه موضوع برای اجرا در ایفلا و جهان پیشنهاد دادم.

خوشبختانه خانم اسمیت پس از شنیدن سخنرانی‌ام، از اینکه تاریخ شفاهی در ایران تا این حد پیشرفت کرده است و به آن

¹ Peter John Lor

دریافت کردم. مصاحبه با انسان‌های بزرگ علاوه بر آنکه اطلاعات ذی‌قیمتی را در اختیار پژوهشگران قرار می‌دهد، درس‌های شیرینی برای مصاحبه‌گران دارد و موجب تغییر افکار و عقاید آنان می‌شود و نگاهشان را به زندگی تغییر می‌دهد؛ اینکه بی‌منت اطلاعاتشان را در اختیار علاقه‌مندان قرار دهند، به همه گروه‌های اجتماعی خدمت کنند، در انتقال دانش ضمنی بکوشند، در مسیر رشد و تعالی حرکت کنند، روحیه کار جمعی را تقویت نمایند و نام ایران را در مجامع علمی بلندآوازه کنند. به این امید که به تاریخ شفاهی کتابداری و مستندسازی تجربیات کتابداران، در تمام کتابخانه‌ها و گروه‌های آموزشی در دانشگاه‌ها توجه شود و رو به پیشرفت و تعالی باشد.

References

مآخذ

- About IFLA (2021). Retrieved from: [About IFLA – IFLA](#)
  - Neshat, Narges (2002). IFLA. In: *Encyclopedia of Library and Information Science* (Vol 1). Tehran: National Archives and Library of Iran, p. 424. [In Persian]
- [نشاط، نرگس (۱۳۸۱). ایفلا. در: *دایره‌المعارف کتابداری و اطلاع‌رسانی* (ج ۱). تهران: کتابخانه ملی ایران، ص ۴۲۴].